

de kan laddas ner via Internet till de enskilda tvångsvårdsenheterna.

Tre argument

Det finns åtminstone tre goda argument för detta. *Rättssäkerhetsargumentet* avser att alla har rätt att på ett fullödigt vis få information om den lagstiftning som gäller den egna personen och situationen.

Det *kliniska argumentet*, som också omfattar etiska argument, avser målsättningen med vården och medlen att nå dessa mål på ett värdigt sätt. Det som kan göras förståeligt bör göras förståeligt. Fullgod information ökar möjligheterna för konstruktivt samarbete och minimerar otrygghet.

Ett tredje argument utgår från ett mer *övergripande samhällsperspektiv*: det är viktigt att främja öppenhet och tydlighet. På så sätt kan förtroende för psykiatrin skapas och vidmakthållas också inom de olika invandrargrupper som via erfarenheter från sina hemländer har god anledning att misstro överheten.

Rättssäkerhet, minskat lidande, förtroende

Sjukvården i Sverige lider till viss del av en förtroendekris. Det beror bland annat på ett antal enskilda händelser där massmedierna avslöjat att vården inte motsvarat rimliga krav. Den svenska retoriken är fylld av honnörssord inför »svaga och utsatta grupper«, t ex invandrare och personer med allvarliga psykiska störningar.

Det är märkligt att vi inte tidigare uppmärksammat behovet av information i det aktuella sammanhanget, vare sig på myndighetsnivå, ute i de olika verksamheterna eller inom patientorganisationer och invandrarföreningar. Mest praktiskt vore att Socialstyrelsen direkt tog tag i frågan.

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.

Referenser

1. Lag om psykiatrisk tvångsvård, LPT. SFS 1991:1128.
2. Psykisk störning, brott och ansvar. SOU 2002:3. p 144.
3. Lag om rättspsykiatrisk vård, LRV. SFS 1991:1129.
4. §48, §30, Lag om psykiatrisk tvångsvård. SFS 1991:1128.
5. §30, §26, §26a, Lag om rättspsykiatrisk vård. SFS 1991:1129.
6. Socialstyrelsen. Verksamhetstillsyn, psykiatrisk tvångsvård. Stockholm: Socialstyrelsen; 2002:10.
7. Socialstyrelsen. Verksamhetstillsyn, psykiatrisk tvångsvård. Stockholm: Socialstyrelsen; 2002:11.
8. 2b § Hälso- och sjukvårdslagen. SFS 1982:763.

Omvänd användning av stetoskop som kommunikationshjälp

Figur 1. Stetoskopet som hjälpmedel i kontakten mellan doktorn och patienten med nedsatt hörsel. (Illustration: författaren.)

|| När man har en patient med nedsatt hörsel kan det ibland uppstå pinsamma »God dag yxskaft«-situationer. En bra, men ej allmänt känd åtgärd är då att ta fram stetoskopet, montera det på patienten enligt Figur 1, och sedan prata mot

stetoskopets membran. Man bör dock sänka röstvolymen eftersom man får en mycket kraftig förstärkningseffekt.

Gregor Katz

f d klinikchef, Danderyd

Dopningsfrågan – dags att tänka till och tänka om!?

|| Intervjun med Arne Ljungqvist (Läkartidningen 15/2002, sidorna 1658-9) aktualiserar frågan om dopning bland idrottsutövare och vanligt fok.

Om en högstadielärare på eget initiativ tar Treo Comp för att bättre klara sin arbetsdag anses det vara helt i sin ordning. Om en idrottsutövare gör likadant blir hon/han fälld för dopning [1].

Om en skådespelare i pausen tar en stor kopp starkt kaffe anses det vara helt i sin ordning. Om en idrottsutövare gör likadant blir hon/han fälld för dopning [1].

Om en idrottsutövare i dopningssyfte en längre tid dagligen tar 10 gånger dagsdosen E-vitamin [2, 3] blir hon/han inte fälld för dopning; E-vitamin är inte klassat som dopningsmedel [1].

Om en idrottsutövare i dopningssyfte tar tillväxthormon, blir hon/han inte fälld för dopning [4]. Nuvarande testmetoder klarar inte att avslöja fusk med tillväxthormon [1]. Om en idrottsutövare manipulerar med hemoglobinhalten i blodet, har hon/han alla chanser att gå fri; gällande bloddopningsregler är tandlösa.

Läget är sämre än någonsin

Det har gått mer än 20 år sedan Riksidrottsförbundet antog dopningsregler för svensk idrott [4]. Idag är läget sämre än någonsin. Dopningen har ändrat karaktär och brett ut sig inom exempelvis

kraftsport, skolidrott och korpiddrott [3, 5].

Samma regler här som där

För mej känns det rimligt att samma regler gäller inom idrott och samhälle i övrigt. Som en övervägd provokation föreslår jag att dopningen släpps fri, eftersom den inte kan bekämpas med nuvarande metoder. Dagens resurser till dopningsbekämpning borde överföras till Livsmedelsverket och Läkemedelsverket för granskning av förgiftningsriskerna med kosttillskott och läkemedel som används i dopningssyfte (jfr [2]), och information till allmänhet och idrottsutövare om potentiella risker.

Mats Hägglöf

författare, Bro

mats_hagglof@hotmail.com

Referenser

1. Dopningklassade läkemedel. Stockholm: RF och Apoteket AB; 2001.
2. Hägglöf M. Vidskepelse kring vitaminer [kultur]! Rondellen 2002; 11. URL: <http://www.rondellen.net>
3. B&K Sports Magazine. Årgång 2001.
4. Hägglöf M. Idrott, piller och pengar. Dopning. Göteborg: Zindermans; 1984.
5. Statens offentliga utredningar. Dopning i folkhälsoperspektiv. SOU 1996:126. Stockholm: Fritzes; 1996.